

Ársfrágreiðingin 1997:

Javnstøðulógin framvegis brotin

Javnstøðunevndin fær rættiliga nógvar fyrispurningar um javnstøðulógina, har víst verður á meginregluna í lógini um, at „mismunur ikki má gerast á fólki vegna kyn“

Landsstýrið ger framhaldandi brot á grein 8 í javnstøðulógini og velur umboð í nevndir og ráð í stríð við lógina

TURID KJØLBRO

Stórur partur av virksemi-
inum hjá Javnstøðunevnd-
ini í fjór var at gera vart við
brot á grein 8 í lógini, sum
snýr seg um val av umboð-
um í nevndir og ráð. Lands-
stýrið ger framhaldandi brot
á lógina. Í februar í 1996
klagaði Javnstøðunevndin
landsstýrið fyr landsstýris-
málanevndina, og gott og
væl hált annað ár seinni, í
september í fjór, kom niður-
støðan frá kanningarstjóran-
um, sum landsstýrismála-
nevndin setti at kanna mál-
ið. Staðfest vórðu fleiri brot
á lógina. Eftir hetta varð
boðað landsstýrinum frá, at
vend skuldi koma í og sam-
starv fáast í lag við Javn-

støðunevndina. Síðani hevur
landsstýrið í fleiri førum
vent sær til Javnstøðu-
nevndina um vegleiðing og
støðutakan í ítökiligum
málum, men eingin føst
mannagongd er gjørd, so
sum landsstýrið segði seg
ynskja.

Hetta stendur í ársfrá-
greiðingini fyr 1997 hjá
Javnstøðunevndini; í ritin-
um verður eisini greitt frá
arbeiðssetninginum hjá
nevndini og tikið verður
saman um virksemið.

Kynsbýtið

Um enn eingin føst manna-
gongd er, fylgir Javnstøðu-
nevndin væl við, hvussu
kynsbýtið er, tá ið lands-
stýrið velur fólk í nevndir

og ráð. Í ársfrágreiðingini
er yvirliit yvir kynsbýtið í
nevndum og ráðum undir
landsstýrisráðstýringum.
Har eru 92 konufólk og 272
mannfólk við ávikavist 23
og 85 eykavaldum. Tað
hefur gingið stríðið at fáa
yvirliit yvir býtið og sum
oftast frættir Javnstøðu-
nevndin um, hvussu nevnd-
ir og ráð verða mannað, í
fjølmiðlunum.

Kæmur

Meginparturin av arbeiðin-
um hjá Javnstøðunevndini
hefur verið at svara fyri-
spurningum og í fjølmiðlun
at gera vart við øki og mál í
samfelagnum, har javnstøð-
an millum kynini eigur at
havast meiri í huga og eisini
úttinnast í verki. Rættiliga
nógvar fyrispurningar eru
um javnstøðulógina, har
víst verður á meginregluna
í lógini um, at „mismunur
ikki má gerast á fólki
vegna kyn“ ella við at bein-
leiðis verður víst til aðra
grein.

Støðugt nógvar áheitanir
eru um viðurskifti, orsakað
av regluni í skattalógini um
samskattning av hjúnafeløg-
um. Við bruttoskattaskip-
anini eru kona og maður
skattliga leys av hvør
øðrum. Hetta er í fullum
samsvari við javnstøðulóg-
ina.

Javnstøðunevndin fær
eisini nógvar áheitanir frá
kvinnum, sum ikki góðtaka,
at inntøka av útleigu av hús-
um, sum standa í teirra

navni og kanska enn tá sum
teirra serøgn, verður lögð
afturat inntøkuni hjá mann-
inum, og sumleiðis at hall
av hesi útleigu bert kann
dragast frá inntøkuni hjá
manninum.

Til tað hevur Javnstøðu-
nevndin sagt, at skattalógin
er serlóg, sum ikki er í sam-
svari við ta yngstu javn-
støðulógina, sum er ein
rammulóg, sum tí ikki kann
koma istaðin fyr skattalóg-
ina. Tí eigur skattalógin at
verða broytt til at verða í
samsvari við javnstøðulóg-
ina.

Umframt hesi ítökiligu
mál fær Javnstøðunevndin
eisini fyrispurningar um
starvssetan og -uppsøgn,
um hvussu starvslysingar
skulu vera orðaðar og
mangt annað.

Í ársfrágreiðingini er yvir-
liit yvir kynsbýtið í nevndum
og ráðum undir landsstýris-
málstýringum, ein frágreið-
ing um barnsburðargrunn,
ein fyrilestur eftir Kristen
Brix, sum er limur í Javn-
støðunevndini, um margi-
nalisering, ein fyrilestur
eftir Turið Debes Hentze,
forkvinna í Javnstøðu-
nevndini, um hvønn týð-
ning javnstøðulógin hevur,
umframt skjøl úr bræva-
skifti, reglugerð fyr javn-
støðunevndina og sjálv
javnstøðulógina.

Í Javnstøðunevndini sita
Turið Debes Hentze, for-
kvinna, Aslak Tausen, Jón
Hestoy, Jancy Olsen og
Kristen Brix.

Javnstøðunevndin økta játtan komandi ár:

Setir fólk at taka sær av javnstøðumálum

Tíðaravmarkað sigur landsstýrið, men tað ber ikki til, sigur Javnstøðu-
nevndin.

- Nær hevur nakar avrikað ella víst á arbeiði, har brótast skal upp úr nýggj-
um eftir bert einum ári, spyr Turið Debes Hentze, forkvinna í Javnstøðu-
nevndini.

TURID KJØLBRO

Um ikki viðrák við enda-
málinum í lógini, kann
Javnstøðunevndin fegnast
um, at hon hevur viðrák í
figgejarlógarruppskotinum
fyr komandi ár. Játtanin til
nevndina, sum í fjór var
175.000 og í ár 200.000,
verður komandi ár 263.000
krónur. Javnstøðunevndin
hefur ætlan um at seta eitt
starvsfólk í hálva tíð í eitt
ár í Almanna- og heilsustýr-
ið til at taka sær av javn-
støðumálum burturav.

Í ársfrágreiðingini fyr
farna ár sigur nevndin, at
uppgávurnar eru so nógvar,
bæði um uppsøkjandi,
kunnandi og úttinnandi ar-
beiði. Slíkt arbeiði kann ikki
gerast bert sum nevndar-
arbeiði. Neyðugt er tí við
lønnum fólki burturav at
taka sær av hesum. Og fyr

enn játtan fæst til fólk at
taka sær av støðugt vaks-
andi javnstøðuarbeiðinum,
verður arbeiðið ikki gjørt til
litar. Hetta hevur Helena
Dam á Neystabø, lands-
stýriskona við ábyrgd av
javnstøðulógini, tikið til
eftirtektar, tí í figgejarlógarr-
uppskotinum fyr næsta ár
hefur hon hækkað játtanina
soleiðis at Javnstøðunevnd-
in fær sett fólk.

- Vit hava støðugt yvir
fyr landsstýrinum víst á
tørvn á at seta fólk at ar-
beiða við javnstøðumálum.
Úmsiðir tykist sum játtanin
á figgejarlógini verður so, at
pláss kanska verður fyr
hálvum fólki. Eg havi fyr í
ár tosað við landsumsiting-
ina um hvørjar hugsanir
javnstøðunevndin hevur
havt um starvsfólkasetan og
hvørjar treytir viðkomandi
skal lúka. Eisini skal undir-

strikast, at fólkið verður sett
av Javnstøðunevndini sum
stovni undir landsstýrinum
og ikki sum eitt starvsfólk
hjá Almanna- og Heilsu-
deildini. Hvar viðkomandi
skal húsast er ikki støða tik-
in til enn, sigur Turið Debes
Hentze, forkvinna í Javn-
støðunevndini.

Hví starvið bert er av-
markað til eitt ár, sigur for-
kvinna í nevndini.

- At setanin er avmarkað
til eitt ár kenni eg onki til.
Hatta er nakað landsstýrið
hefur funnið uppá, og tað
kann lættliga vísa segat vera
óheppið við slíkari avmark-
ing. Ein slík avgerð tykir
mær eitt sindur illa umhugs-
að, tí nær hevur nakar av-
rikað ella víst á arbeiði, har
brótast skal upp úr nýggjum
eftir bert einum ári. Ein slík
avmarking kann eisini
skerja munandi um møgu-

leikarnar at finna tað rætta
fólkið til starvið. Og tað
havi eg undirstrikað fyr
landsstýrinum meiri enn
eina ferð, at tað fólkið, sum
setast skal ikki bert skal set-
ast at gera vanligt av-
greiðsluarbeiði. Hetta er eitt
starv sum krevur eitt fólk,
sum hevur visionir, dugir at
føra tær út í lívið, dugir at
gera arbeiði sjónligt, her-
undir at samstarva við fjøl-
miðlar og tilfikt og tí eisini
hefur hug og evni at arbeiða
sjálvstøðugt, sigur Turið
Debes Hentze.

Javnstøðunevndin er ein
sjálvstøðugur myndugleiki.
Samstarvið við landsstýrið
gongur um Almanna- og
heilsuámaladeildina, og tað
innber m.a. at Javnstøðu-
nevndin, tá ið hon gerst
kunnug við evni, sum lands-
stýrið eigur at taka til um-
hugsunar ella at broyta,

boðar landsstýrinum frá
hesum.

Tvey kyn, somu kor

Partur av arbeiðssetningin-
um hjá Javnstøðunevndini
er at kunna um endamálið í
javnstøðulógini. Í tí sam-
bandi hevur hon latið gjørt
ein lítlan bókling, sum eitur
„Tvey kyn - somu kor“, ið
er ætlaður at eggja til økt
tilvit um siðbúðnar leik-
lutir og fastlæstar hugsunar-
hættir hjá báðum kynum. Í
bóklinginum verður eitt nú

greitt frá, hvussu føroyski
arbeiðsmarknaðurin er
kynsbýtur umframt víst á
spurningar, sum setast
kunnu tí einstaka arbeiðs-
plássinum til tess at lýsa
javnstøðuna á arbeiðspláss-
inum. Eisini eru dømi, sum
lýsa viðurskifti og áskoð-
anir, sum antin kunnu
fremja ella forða fyr, at
kvinnur og menn koma at
arbeiða undir somu korum.

Tað ber til at fáa fatur á
bóklinginum við at venda
sær til Javnstøðunevndina.